

Jaar 1566 – 1570 - Guido Vandermarliere

9 juni 1566 – Brouwers mogen geen bier tappen – SAP 467 - Resoluties A folio 123

Omme te eviteren de fraulde die den brauwers tappen tbier by hemlieden ghebrauwen in hemlieden huuzen off brauwerien zoude moghen committeren in vercortinghe ende verstetsynghe van de assise der selve stede ende omme andere redenen hemlieden daer toe moverende

Is by burghmeesters ende schepenen metten raden gheinterdiceert ende scherpelick verboden dat gheen brauwere deser stede - wie hy zy – voordan hem en zal vervoorderen enich bier te tappen of te venten

op de boete van iij pond parisis daer toe van ouds ghesteld van elcke tonne bier s tzy cleyne oft groote by hemlieden

ghetapt dezelve boete te applyqueren ten proffyte van de heere oft dienaeren die tzelve beslach ghedaen zal hebben

Actum & ghepubliceert den ixden juny 1566

Er volgde nog een tweede besluit dienaangaande:

Nyet jeghenstaende het tstatuut in zondaghe den ix de juny ghepubliceert ende zonder prejuditie van dien is

Burghmeesters ende schepenen ende raden gheconsenteert tot wederroupen één brauwer te moghen tappen in hemlieden huuzen dobbel bier by hemlieden gebrauwen mids dat den zelve brauwere voor twinnen van hemlieden bier te pekele zal de gezworen gaugierder tzyne redelicken costen omme de voorseyde brausten te gaugieren ende

der stede goed doende de de penninghen van assyse ende calaigne van de voorseyde hemlieden brausen daer toe telcken reyse, haerlieden behoorelick breedt vande tresorier interdicerende

anderssins oft andere soorten van bieren dan dobbel bier zoot voorseyd is van nu voorts te tappen ...

zyn ambacht te bueren nyemand den fraude De zelve boete te applycqueren ten provisy

Oft dienaeren danoff deslaen doende

Actum den xijste juny 1566

22 november 1566 – De stadsfuncties – SAP 467 – Resoluties

Men probeerde de machine te Poperinge weer op gang te trekken. Men stelde weer alle nodige functionarissen aan. Clays Baroen werd 'contrerolleur'. Loys vande Goosteene werd refectiemeester.

En men betaalde de functionarissen van het vorige jaar uit.

De voornoemde **Baroen** is over zyn contrecolleurschap vande voorleden jaere ghetaxeed – xxij pond parisis

Joris van Ackere over zyn refectiemeesterschap vande voorleden jare – xxiiij pond parisis

Jacob Lodyck als contrerolleur gheweest hebben int jaer lxiij is alsnu ghetaxeed – xx pond parisis

Gheconsenteert **Eloy Pletsy** dienaere vande heere te moghen pand halen ende lichten ten verzoucke an de partyen als de ij andere dienaers hebben ende draghen de coline ende dat tot wederroupen ende mids by hem doende suffisante borghe ter verzekertede van partyen ter wiens verzoucke hy zoude moghen executie doen

Actum den **xxste in november lxxvj**

Is gheresolveerd by wetten ende raden datmen **Maillart vande Maerle** wederzegghen zal zesse ponden parisis sjaers die hy als **gaugierder** van de biertonnen in gratuite vande stede gheheven heeft volghens zeker acte van de xixden septembris lix
Ende tzelve gaugieren toelaten zal **Pieter Joris** gaugierder van de wijn ende dezelve gratuiteyt ende zes ponden parisis by hem tontfanghen van elcker tonne die hy gaugieren ende branden sal metter wapen vande stede ende teecken van rechter grootte der zelve tonnen

De hopoogst mislukt in 1567 -

In **1567**, het jaar na de beeldenstorm die de Westhoek onderste boven zette, **mislukte de hommeloogst**.

De hoppeprijs verdriedubbelde omzeggens in vergelijking met het hongerjaar 1566.

Het gewas was zo gering dat koning Philips II, bij brieven uit Brussel op **20 september** gedagtekend, verbood eenige hoppe uit het land te vervoeren.

In 1573 verkocht men 100 pond aan 20 pond parisis of 32 ½ frank.

In 1574 aan 18 pond 10 schellingen of 28 ½ frank.

In 1575 was nogmaals de uitvoer verboden bij koninklijk bevel op 4 juli te Antwerpen uitgegeven. De prijs klom tot 8 pond 8 sch. Parisis dat is omtrent 18 frank.

Twee jaar nadien gold de hoppe 9 pond parisis.

Die prijzen, bij de hedendaagse waarde vergeleken, komen onbeduidend voor, maar de lezer vergete niet dat de waarde van het geld sedert drie eeuwen merkkelijk gedaald is.

Op de **20ste september 1567** er een ordonnantie van Margaretha van Parma die verbiedt dat er hop, gezien de mislukte oogst omwille van de droogte, uitgevoerd wordt.

We vonden deze ordonnantie in de 'Placcaten van Vlaenderen'.

**ORDONNANTIE SCONINCX ONS GHEDVCHTS HEE-
ren, waer by verboden ende gheinterdiceert wordt, een jeghelick eenighe hoppe,
uyt de Landen van herwaeris-uer te voeren oft transporteren, t'sy te watere oft
te lande: oppeine &c. Ghegheuen te Bruessele, den xx. Septemb. M. D. LXXII.**

Letterlijk staat er:

Onsen Lieven ende ghetrouwen die president ende lieden van onsen Raede in Vlaendren, saluyt ende dilectie

Alsoo overmidts de groote drooghte des Zomers van desen jeghenwoordighen jaere, 'tghewas vander hoppe, vanden zelven jaere in onse landen van herwaertsover seer qualicken gheraect is: ende daeromme van noode sy in de selve landen te behouden, soo luttel hoppen als aldaer is, om daarmede bier te brouwen tot ghebruyck ende laefnisse van onse eyghen ondersaten, Zoo eyst dat zij verbiedt ook maar enighe hop uit te voeren tot Baemisse int jaer vyfthien hondert achtentzestich naestcommende, dat alsdan byder gratie Godts daarvan meerdere abundantie herwaertsover sal moghenwesen.

Om gefoefel te voorkomen stelt men ook

... ende ook inde brouwels vande voorseyde bieren eenighe dinghe te doen, daerinne niet behorende oft dienende, daarvan de sommighe der menschen lichamen schadelick oft hynderlick moghen syn, ende daeruyt hier naemaels vele zieckten zoude moghen spruyten....

Om één en ander 'te remediëren' wordt onder andere het volgende verboden:

... verbiedende ende interdicierende voorts meer allen brouwers, huere dienaer, knechten ende anderen, inde brouwels oft inde voorseyde bieren eenighe andere dynghen te doen oft minghelen, ten ware met oorlof ende consent vande officieren, wethouders oft waerdeerders daertoe ghestelt, de welcke eerst ende alvooren hen informeren zullen vande medeceynen ende lieden hen dies verstaende, oft zulcke dynghen der menschen lichaemen hynderlick zoude moghen wesen...

4

Het derde rijmpje bij deze plaat uit 1567 is :

*Seigneur, drinck niet te veel van 't sterck orangi sop
Want 't sou U hoo(f)t weeck doen maken, dul van hop*

Is gheordonneert by wetten ende raeden
dat nyemand voordan zal moghen indoen noghte vut der stede laeten voeren
vremde vutlandsche bieren
zonder die eerst over de brengene ter gaugie ende te vutvoerene te laeten en doen pekelen
by **Pieter Ghonde** ordinaire gaugierdere deser stede zoo men gheconstumeert is te doene de
wynen
Op de boete van iij pond parisis te verbeuren by den deffailant van elcker tonne
Het een derde ten proffyte vande heere, tweede 't derde ten proffyte van de aenbringhere
ende tlaetste derde ten proffyte van de kercke van Ste. Bertins
Actum ten daeghe als boven

1568

21 maart 1568 – Hopuitvoer verboden - Ordinantie sconincx

Ordinantie sconincx

Ordinantie s'conincx ons gheduchtes heeren, waerby verboden ende gheinterdiceert werdt
eenen yeghelicken, tzy van wat natie, qualiteyt oft conditie die zijn, eenighe hoppe uyt de
landen van herwertover te voeren oft transportereren / op pene etc.

Te Ghendt, by Jan vanden Steene, Anno 1568
Cum gratia & privilegio
Gheteckent de Langhe

Copie – by den coninc

Onsen lieuen ende ghetrouwen die Pre- sident ende lieden van onsen Rade in Vlaendren saluyt ende dilectie.

Onsen lieuen ende ghetrouwen die president ende lieden van onsen rade in Vlaenderen, saluyt
ende dilectie.

Alsoo wy by andere onse opene briefven van placcate ende om de redenen daerinne verhaelt,
verboden en gheinterdiceert hebben, eenige hoppe, ut onse landen van herwertsovere te
vuere oft transportereren, tot Bamisse lestleden, op hope dat als dan daervan meerder
abondancie herwertsover soude moghen wesen: ende dat wy mitzdien verstaen ons waare
gelyck te doen informeren, wat quantiteyt ende provisie jeghenwoordelick als daer zijn mach,
ende midler tydt gheen hoppe te laten uutvuere, om de dierte ende tghebreck van dien te
verhoeden ende voorcommen.

Zoo eest

Dat desen aenghesien, wy om dese ende andere merckelycke redenen ende consideratien ons
daertoe beweghende, hebben by advyse ende deliberatie van onsen zeer lieuen ende beminden
neve, ridder van onser order, stadthouder ende gouverneur ende capiteyn generael in onse
voorseide landen van herwertsover, den hertoghe van Alve, Marquis van Coria etc.

Ende van onsen zeer lieven ende ghetrowuen, die luyden van onse raden, neffens hem wesende: van nyeuw verboden ende gheitnerdiceert, verbieden ende interdiceren by desen, allen ende eenen yegelicken, van wat natie qualiteyt oft conditie die zijn, eenighe hoppe ut onse voorseyde landen van herwertsover te vueren oft transportereren ter zee, te lande oft over zoete wateren; ende dat zedert den dagh vander publicatie van desen, ter tijdt en wylen toe dat van onsen wegghen anderssins daerinne gheordineert sal wesen: op pene van confiscatie ende verbeurte van de voorseyde hoppe, mitsgaders van de schepen, schruyten, peerden, wagheneen ende kerren, daarmede tuuytvueren van dien ghedaen soude worden, ende daerenboven op de boete van tduggel vander weerde van de selve **hoppe**.

Te bekeeren ende appliceren de helft tonsen proffyte ende de twee andere deelen zullen gheveylt worden, te wetene : deen deel tot proffyte vanden aenbringer, ende dander resterende deel tot proffyte vanden officier, die dexedutie daervan doen sal

Ende ten eynde, dat van onse jeghenwoordighe verbot ende interdictie, niemand ignorantie en soude moghen pretenderen, ontbieden ende bevelen wy u, dat ghy tgerstont ende zonder vertreck desen onsen breif, doet uitroepen ende publiceren, alomme binnen den steden ende vleckken van onsen aldne ende graefschep van Vlaenderen, daermen ghewoonlic is uitroepinghen ende publicatien te doene:

Ende tot onderhouddenisse ende observatie van dien, procedeeert ende doet procederen tghens den overtreders by executie vande penen voorschreven; zonder eenighe gratie, gunste oft dissimulatie:

Dies te doene mit diesser aencleeft, geven wy u volcommen macht, auctoriteyt ende zunderlingh bevel:

Ontbieden ende bevelen voorts eenen yeghelicken dat zy u tselve doende erstelicken verstaen ende obedieren:

Want ons alsoe ghelieft.

Ghegheven in onser stadt van Brussele onder onsen contrezeghel hier op gedruyct in placcate den xvi sten dagh van martio xvc lxciiij

Onder stont ghescherven: by den coninck in synen rade

Ende gheteckent D'Overloepe

¶ Ghepubliciert in Constistorie vanden Raede in Vlaenderen/ den xxi. in Maerte/ 1568.

Ghepubliciert in constistorie vanden raede in Vlaenderen den xxi in maerte 1568

P. Bevere – Typis Gisleni Manilij

11 juni 1568 – Nieuwe 'imposten' op bier en wijn

Poperinge heeft het met zijn sterk gedaalde aantal inwoners ook moeilijk. Om de kerken te kunnen herstellen en het stadsbeeld te verfraaien, heeft het bestuur geen andere keuze dan nieuwe 'imposten' (belasting) te heffen op bier en wijn. De toelating om drankaccijnzen te heffen gold telkens voor een termijn van 5 jaar.

'Ghedecreteert by burghmeesters schepenen ende raedt datmen zal solliciteren mijn heere den prelaet van Sinte Bertins, temporeel heere deser stede, om te vermoghen van mijne voornoemde heere aggregatie tot de continuancie van nyeuw imposten op de wynen ende bieren omme vijf jaeren **te reperatie van de stede ende zoetinghe** vander ghemeente te vercryghene van de C. Majesteit by vernyewde octroy Actum den xi in wedemaent xvc lxxvij'

Uit : SAP 467 - Resoluties A – folio 148

En nogmaals probeerde men de openbare orde te bewaren, nu door een verbod op de verkoop van de 'gebranden wijn'.

Ter verghaedinghe van bailliu, burghmeesters, schepenen ende raeden gheschiet ten daeghe onderscreven – es gheraemt, gheordonneerd ende gestatueert

Gebranden wijn

Item es gheordonnert ende ghestatueert by bailliu, burghmeesters, schepenen ende raed deser stede dat omme te remedierene de insolventie ende daeghelicsche desordre, wyzende ende gheschiedende vut drynken van de ghebrande wyne, nu voordan nyemand hem en vervoordere te vercoopen eenighe ghebrande wyne binnen huerlieden huuse...

Tergelykertijd werd wel nog eens herhaalt dat:

Ordonnerende bet voorts dat nyemand en vercoope van nu voordan verbrande wyn hun en betaelen in handen van de tesorier deser stede **vier stuivers van elke stoope**,

En dat natuurlijk vooraleer dat zij de jenever verkochten.

Het innen van de accijnsen werd niet verpacht zoals vroeger gebruikelijk was, maar werd nu toegewezen aan de ontfanger van de stad.

Item es gheordonneert, ghestatueert dat voordan den ontfanc van de nieuwe assise jaerlicx zal ghedaen zyn by **de tesorier** deser stede,

beghinnende eerst te baefmesse lxvij tot baefmesse lxiix ende so voorts van baefmesse te bamesse tot den expireren van toctroye vande zelve nieuwse assise

mids by den tesorier van dese te doen **particuliere rekeninghe** buuten der ordinaire rekeninghe van de stede

en voor zyne salaris over jaer te ontfanghen **zeven ponden grooten** –

ratiffierende dat men naer oncurrentie met notablen te naervolghen jaere zal volghen te hove omme prolongatie ende continuatie van de zelve nieuwe assyse tot ander vyff jaeren

volghende de aggregatie ende confirmatie van mne heere van Ste. Bertins temporeel heere deser stede

Hieruit blijkt dus ook dat men de toelating had om voor vijf jaar lang, accijns te mogen heffen.

Dit is de eerste keer dat we binnen Poperinge te maken krijgen met 'gebranden wijn' of jenever. Deze drank werd in de 16de eeuw populair.

Het vroegst bekende manuscript waarin over het distilleren van alcohol wordt gesproken is van **1351** en ligt in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel. In deze tekst gaat het over het distilleren van wijn wat aquavit (levenswater) oplevert, wat zou helpen tegen allerlei ziekten. Het effect kon nog versterkt worden door het gebruik van kruiden, bessen en zaden bij het distilleren.

Van het geneesmiddel of medicinaal water moesten enkele druppels gebruikt worden voor het beste resultaat.

Het werd bijvoorbeeld toegepast bij het bestrijden van de pest.

Binnen een eeuw wordt het echter van geneesmiddel een genotmiddel.

In de 15e eeuw begint men met het distilleren van bier, of het 'klaren' van onklaar bier dat als afval beschouwd kan worden.

Dit wordt vooral door de armen gedaan. Het product wordt meestal koornbrandewijn genoemd, daar er in feite granen voor gebruikt wordt.

Over de toevoegingen van allerhande kruiden en specerijen is bekend dat er halverwege de **16e eeuw** anijs, venkel, jeneverbes en karwij gebruikt werden bij het distilleren. In België is men jeneverbes gaan gebruiken. Niet alleen omdat jeneverbesstruiken in België veel voorkwamen, er hoefden zo ook geen dure grondstoffen geïmporteerd te worden en ze hadden natuurlijk een geneeskrachtige werking; in Frankrijk gebruikte men vooral anijs en in

Scandinavië karwij. De mogelijkheden zijn echter onbeperkt: naast jeneverbessen worden angelicawortel, Sint-Janskruid, citroen- en sinaasappelschillen, koriander, zwarte bessen en vele andere kruiden, specerijen, schillen, zaden, bladeren, wortels en vruchten toegevoegd door het te laten meetrokken bij het distilleren.

In 1557 publiceerde **Philippus Hermanni** zijn 'Constelick Distilleerboeck' waarin hij uitlegde hoe je best tot distillaat en jenever overgaat.

'Drye maniere hoe men de ghebranden wyn maken sal metten onderwysinghe der instrumenten die men daertoe hebben oft besigen moet.

Als ghi nu wilt gaen maken den ghebranden wyn, soo en sult ghi niet doen ghelyck vele bedrieghers doen, die daertoe nemen veelderhande dinghen daer si den wyn mede verderven ghelyck als wyndroesem oft gist van bier ende diergelyken onreinicheit, dwelck (hoe wel dat de ghebranden wyn die also ghemaect is somtyts oock sterck sy) - so ist nochtans een groot bedroch ende en behoort niet ghedaen te worden. Maer ghi sult nemen tot uwen wercke wyn die lanck oft oncleer gheworden is, maer nochtans niet suur, want hoe sueter hy is, hoe crachtiger ende beteren wyn geven sal ende oock meer wyns gheven sal. Ende hoe wel dattet bete ware dat men goeden, oprechten, welriekenden wyn daertoe name, soo hebbe ic u nochtans dat om den grooten cost te vermyden toeghelaten ende het geeft ooc goeden wyn.

Van den sult hi uwen volghieten en laten blyven, daer weder ghi nemen wit cloppent tot worde. Dit ende maken tarwebloemen geclopt, doecxkens die

zyn om den hy in de legghen ende dat benedenste receptakela en vat daer den ontfangen comt geloopen.

Om dat receptakel sult ghi oock doecxkens als voorgeschreven is, omslaen ende oock wel dicht toemaken datter ooc geen locht uut en mach.

voorgeschreven wyn ketel de twee deel het derde deel ledich dan sult ghy uwen helm opsetten, ende dan sult van het ei ende niet dan water en water sult ghi nemen een papken daer af te samen onder een hiermede sult ghi int papken voorgeschreven gebet tote van den helm, daer coperne pype comet te des geluckx oock aan einde van pype, daer u oft onder staet dat ist ghebranden wyn in wort, die door de pupe

Als die voeghen daer de instrumenten in een comen aldus dichtg'estoppert syn, soo sult hi vier maken in den oven, totdat ghi siet dat het begint terdeghe te branden. Dan sult ghi den oven stoppen, eerst het gat daer men de assche treckt uit ende dan het deurken, daermen de barninghe door in den oven werpt.

Die bovenste lochtgat sal men open laten, totdat men siet oft hoort dat beghint te droppen, dan sal men de twee noch stoppen op datter vier niet te heet en si, want hoe langzamer ghebrant wort, hoe beter dat is.

Daarom sult ghi hem met cleinder hitte aldus distilleeren totdat den besten wyn over is, dat suldi aldus probeeren, ghi somtyts u receptakel wegnemen ende proeven tghene datter druipt oftet noch sterck is.

Onder het hoofdstukje – Aqua Juniperi – schrijft Philippus Hermanni het volgende:

De bessen van geneverhout sal men stooten ende met wyn besprenghen. Dit is een seer goet water teghen veel seickten die van couden ghecomen zyn ghelyc als verstoptheit der leveren ende der milten, vercoude ende vervuilde magen, this goet teghen alle fenyn uwendich ende inwendich ende teghen de pestilentie, men sal den secken des morghens nuchtern gheven van desen water een glas vol tedincken, soo en sal hem geen fenyn moghen schaden, ende oft iemand gebeten waer van een fenynich dier, dien sal men van den water te drincken gheven ende wasschen hem de wonde met desen water....

Met de gebranden wijn als alcoholische drank krijgen we een belangrijke concurrent erbij voor de wijn.

Het feit dat men later uit gerstmout ook jenever ging stoken hier in de streek, had als gevolg dat de brouwers van de stokers later concurrentie kregen voor het opkopen van gerstmout.

Hoewel hier in de Westhoek is dat blijkbaar nooit een probleem geweest.

Men had alleszins wel een drank bij waarmee men snel zat en dronken kan worden.

3 januari 1569 – Verlenging van de assisen op wijn en bier - Resoluties A – folio 153

Impetratie van Octroy

Ter verghaderinghe van burghmeesters, schepenen ende raden gheschiet ter onderscreven daeghe – es gheordonneert ende gheslooten datmen naer oproupinghe van de notablen, zal volghen te hove van zyne majesteit te Brusselle om letteren van octroye tot ommestellinghe vande costen ende pennynghen gheimploreert tot alinne tjaer ende gaige van de soldaeden onderhouden in bewaerenesse deser stede

van beghinne de voorleden trouble tot de daeghe van hedent,

metgaders omme te impetreeren continuatie van de octroye vande

nyeuwe assyse op wyn ende bier,

beede volghende der aggregatie van mijn heer de prelaet van Sinte Bertins, temporeel heere deser stede,

te dien fyne vercreghen, dat men oock ter effecte van dien zaal comparere met de commis **Duhoudin ende mijnheer van Rassingen**,
te wetene off men zal sollicieteren omme heedent de voorscreven octroye ofte omme een van beede dier inghevalle van eene alleene – ne solliciteeren eerst ende alvooren omme de continuachie van de nyeuwe assyse op bier ende wijn tot ander vyff jaeren
Actum den iijde january xvc lxxvij

29 maart 1569 – Brikerie & imposte – SAP 467 - Resoluties A – folio 154

Gouveneur vande bryckerie
Jooris van Goosteene refectiemeester es by burghmeesters ende schepenen ghecommitteert ter administratie ende gouvernemente vande bryckerie op de gaige ter tauxeren naer passchen over zyne rekenynghe te doene
Actum den xxix ste in maerte wvc lxxvij
Jan Daten, paghter vande imposte van wijn ende bier op thalfjaer beghinnende den xde in meye lxxix heeft de stede over ghelevert zijne paght van de wyne ter somme van ix c v schel ix deniers ponden ghemynckt den xxste pennynck - blyft ten proffyte vande lande viije
Lix schele iiij deniers pond parisicApril

xvc lxxvij

Paght van de ellen ende tolle

Ter verghaedinghe van burghmeesters, schepenen ende raeden es gheconfirmeert den paght van tollen ende der ellen toeghelaeten **Christiaen van Beveren ende Pieter Lauwyc** in zulcke voughen als dies ghedaen es mids te achterhouden ende te laeten vaeren den corten dole

Actum den vide aprilis lxxvij voor paesschen

Item es gheordonneert dat meester **Jacob vande Doene ende Jan Maezeman** ghenomen by promisie tot de dienste vande greffie deser stede zullen volghen by requeste an wet ende raed tot admissie ende tesorier van de zelven greffie omme daerop ghedaen tzyne zy dat burghmeesters ende schepenen ende raed ghoeddyncke ende believeen zal

Actum eodem

Es ooc gheordonneert ende ghestatueert naer dat opgeroupen diverssche insetenen deser stede ter discretie vanden wet **tot leenynghe van de pennynghen omme de reparatien van de kerken** deser stede volghende den laste ende bescreyvinghe van zynder exellentie

Actum eodem

31 mei 1569 – Over de herbergen – SAP 467 – Resoluties – Folio 170

Ter verghaederynghe van den heere, burghmeesters, schepenen ende raedt es verboden ende wel scherpelick gheinterdiceert te **Cleene Kerselaere, Spaignaersdaele ende te Reepken**, binnen der ceure deser stede voordan meer tarverne te houdene,
wijn ofte bier te tappene

dan zulcke dranck dat de weerden aldaer yeghenwoordigh moghen in hebben,
up peyne van verbeurte van de dranck die sy naer desen
zullen indoen, ende voorts up arbitraire correctie ten discretie van de juge.

Item es gheraemt ende ghestatueert dat zo in wat herberghe ofte taverne deser stede voordan
ghevecht zal vallen

wanoff de ghequetste zoude moghen commen van levende
lyfve ter dood,
de weerd van zelve herberghe ofte taverne en zal gheen
herberghe ofte taverne moghen houden, wyn, bier ofte andere
dranken daerinne tappen ofte venten ofte yemant zetten,
binnen een jaer tyds naer de gheschiede nederlaeghe,
newaere de redelycke ende vaillable excuse vanden weerde
ofte de weerdinne,
haerlieden onschult, ignoratie van faicte, ende justificatie
doende,
ter arbitrie ende ghoeddyncke van de wet
ende dat up arbitraire correctie ter discretie van de wet.

Verbiedende voorts een yeghelyck voortan **nyeuwe** herberghen ofte tavernen up te stellen,
wyn, bier ofte andere dranck te venten ende volck te zetten
zonder consent van de heere ende wet
ende dat volghens de statuten voortyde ghemaect end ghepubliceert up de boete ende de
peyne daertoe staende

17 februari 1570 – Verbod aan de Taverniers van te drapieren -

Es in de ghelycke, uut zonderlinge consideratie ende omme te remedieren diversche
inconvenienten ende schaedelicke misbruucken,
by de voorseyde heeren burghmeesters ende schepenen ende raeden wel expresselick
verboden ende gheinterdiceert,
verbieden ende interdiceren mits de publicatie van dese,
dat **gheen herbergiers, taverniers ofte cabaretiers**, wyn, bier ende spyze ventende,
zullen moghen drapieren ofte doen drapieren binnen deser stede,
nyet meer baeye, dan lakene van looye
ende dat up groote ende arbitraire straffe ende correctie, zonder eenigh verdragh ofte
dissimulatie.

Actum xviii februari xvc lxxix

*Dit verbod kwam er waarschijnlijk omdat de herbergiers die de vreemde handelaars bij hen
lieten slapen, ook een groot percentje van de koop voor hen wensten te behouden. Misschien
had je wel snoodaards die hun klanten dronken maakten.*

10 oktober 1570 – Verbod van spel ende onghestichtigheid op zondagen – Resoluties

*Ook in Poperinge besloot het magistraat de besluiten van het Concilie van Mechelen uit te
voeren:*

Ende omme te voorziene jeghens alle quade, onbehoorlycke ende onghestichtighe zeden,
handelynghen, spel, **drinckerie** ende dierghelycke
met ongheregelde maniere van doene,
ten tyde van de kerckelycke diensten ende predicatien

ende omme in plaetse van die, de zelve goddelycke dienst met zyne teghenwoordigheyt te vermeerderen, reverentie ende ghestichtigheyt te verschieren, hebben den heere, de burghmeesters, schepenen ende raden gheordonneert ende ghedecreteert mits desen,
conforme zekere andere edicte 's coninkx, onzen gheductighen heere, dat nyemant, van wat staete, qualiteyt ofte conditie hy zy, hem en vervoordere ofte bestaet, eenighe maelyden te houdene, handelynghe ofte negociatie van coopmanschap te makene ofte contracterende, binnen kercke, capelle ofte ghewyde plaetse ofte daerbuuten te wandelen up zondaghen ofte heylichdaeghen rond de kercke ofte spel aldaer te doene als **caetsen, bollen** ofte dierghelycke, nyet toestaende te houden **clappinghen ofte vergaedinghen** up de marckte, straete, wyde ofte andere plaetsen, secrete ofte openbaer te houdene, **herberghe, cabarette ofte taverne te frequenteren**, daerinne te dryncken, sitten ofte spelen, op zondaeghen ende heylichdaeghen, ten tyde ende binnen de predicatie ende goddelycke dienst als mettene ghetyde, hooghmesse, vespers ende loff, op de boete van 6 pond parisis elck persoon, telckens ende so dickmael yemant bevonden wert int voorschrevene ende elck point byzonder achterhaelt ende in herberghen ofte tavernen de weerd zal hebben 't dobbele.
Ordonnerende voorts **alle herberghiers ende taverniers** binnen de zelven tyde van predicatie ende kerckelicken dienste, heurlieden herberghen ende taverne te sluitene, heurlieden vaetkens in te houdene ende nyemant te admitteren noch in te laetene, dan vremde ende reysende lieden, omme te eten ende te dryncken eene tamelycken tydt ende zonder te laeten bedryfven eenighe ongheregheltheyt ofte acte van dronckenschap up ghelycken dobbelen boete, zullende gheappliqiert werden in 3 deelen; 1/3 ten profytte van den aerme, 1/3 an de officier ende 1/3 ten profytte van den bryngher.

31 november 1570 – Jan Daten, hopkoopman - SAP 255 – folio 3/verso

Jan Daten namptisseert ter greffie deser stede van Poperinghe jehens **Gadifer Wyts** in ghevalueerde pennynghen xi daelders van iij pond iiij schele 'tstick ende xiiij halfve van xxxij schele tstick, metghaders xl schele en payemendt ende dat tot furnissemendt ende in voldoeninghe vande leveringhe te doen byden voornoemde Gadifer van **twee duust ponden hommele**, ghecocht byden designandt jehens den voornoemde Wyts ten vij pond xiiij schele thondert, te leveren binnen behoorlicke levertyde vande jegenwoordighen jaere alles naervolghens contract ende voorwaerde.
Actum present Jacob Baerthier ende Jacob Denys, schepenen ten vorseide xxiiijste novembris 1570 – binnen zonnescyne
Ghelicht tvoorscreven namptissemendt by den voornoemde designandt Jan Daten, borghe ghecondempneert Joos Maerten
Actum den xxxiste novembris xvc lxx ter presentie van Frans devos ende Jacob denys, schepenen

24 november 1570 - Folio 4

Jan Daten namptisseert teer greffie jehens **Pieter Bollaert** in ghevalueerde pennynghen de nombre van xlviij bourgoingsche daelders in specie van iij pond iiij schele over de ghepresenteerde betaelinghe an **ij m**

ponden hommele by den consignant ghecocht jehens de voorseide Bollaert ten pryze van vij pond xv schele parisis thondert,
Gheld ter leverynghe te doen binnen de behoirlicke leveryde lxx volghende de voorwaerde van partien
Actum binnen zonnescyhe den xxiiij ste novembris xvc lxx – present jacob baerthier ende Jacobh Denys, schepenen

Ghelicht tvoorschreven namptissement by den voornoemde Jan Daten ende daer vooren borghe ghecodnempneert joos Maerten
Actum den xxviste novembris 1570
Present Franchois Devos ende Jacob Denys, schepenen

Gadifer Wyts stelt zijne borghe **Jan Wyts** die overzulck hem kent ende constitueert jehens **Jan Daten** over de betaelinghe van iiij m ponden hommele by den voornoemde Gadifer ghecocht jehens den zelve Daten, ten pryze van xij pond

parisis thondert, te betaelene ter compste van de voornoemde Jan Daten **van de stadt van Rome**

Alles naer de conditien van de voorseide partien cotntract ende vorowaerde
Actum binnen zonnescyhe, den xxiiij novembris xvc lxx
Present Jacob Baerthier ende Jacob Denys, schepenen
Ende den voornoemde constituant by hemlieden inde borcheschap ghecdempneert

Den voornoemde Gadifer Wyts namptisseert ter greffie deser stede jehens Jan Daten de somme van xij pond v schele parisis in specie van vier Bourgoincsche daelders van iij pond iiij schele parisis tstick ende ix schele in payemendte over de restitutie van een ghelach van ghelycke somme, verteert te lyfcoope vande coopmanschap van iiij m ponden hoppe te xij pond parisis thondert, op de wedercomste van de voorseide Daten van Rome, naervolghende de remunstatie van accoorde ghedaen van de zelve coopmanschap
Actum ten voorseide daghe ende jaere – present schepenen als boven

Ghelicht tvoorschreven namptissement by Gadifer Wyts, borghe Jan Wyts den xxvijste aprilis 1571
Toirconde Jan Wyts